

OECD-FaO TARIM GÖRÜNÜMÜ 2025-2034 RAPORU

OECD-FaO TARIM GÖRÜNÜMÜ 2025-2034 RAPORU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	4
2. TÜKETİM PROJEKSİYONLARI (2025-2034).....	5
3. ÜRETİM PROJEKSİYONLARI (2025-2034).....	7
4. TİCARET PROJEKSİYONLARI (2025-2034).....	9
5. FİYAT PROJEKSİYONLARI (2025-2034).....	11
6. SEKTÖRLER.....	13
6.1. Tahıllar (2025-2034).....	14
6.2. Yağlı Tohumlar ve Yağlı Tohum Ürünleri (2025-2034).....	16
6.3. Şeker (2025-2034).....	18
6.4. Et (Kırmızı Et, Kanatlı) (2025-2034).....	21
6.5. Süt ve Süt Ürünleri (2025-2034).....	24
6.6. Balık ve Diğer Su Ürünleri (2025-2034).....	26
6.7. Biyoyakıtlar (2025-2034).....	28
6.8. Pamuk (2025-2034).....	30
7. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	32

ÖNSÖZ

TİM Tarım Bülteni'nin bu ara sayısı, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından yayımlanan “Tarımsal Görünüm 2025-2034” raporunun özetinden oluşmaktadır. Söz konusu rapor, küresel tarım ve gıda piyasalarına ilişkin on yıllık üretim, tüketim, ticaret ve fiyat projeksiyonlarını ortaya koymakta, politika yapıcılar, üreticiler ve ihracatçılar için yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Bültende, raporda yer alan küresel eğilimler ile sektör bazlı öngörüler derlenmiş; Türkiye'nin tarımsal üretim ve ihracat yapısı dikkate alınarak değerlendirmeler eklenmiştir. Amaç, ilgili paydaşların dünya tarımındaki gelişmeleri yakından takip etmesini sağlamak ve önümüzdeki dönemde stratejik planlamalara ışık tutmaktır.

İklim değişikliği, gıda güvenliği, sürdürülebilir üretim teknikleri ve uluslararası ticaretin değişen dinamikleri, önümüzdeki on yılın tarımsal gündemini şekillendirecek temel faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu bülten, söz konusu gelişmeleri kapsamlı bir çerçevede değerlendirerek sektör temsilcileri, karar alıcılar ve ilgili paydaşlar için bilgilendirici bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır.

2. TÜKETİM PROJEKSİYONLARI (2025-2034)

TÜKETİM PROJEKSİYONLARI

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, küresel tarım ve su ürünleri tüketimi 2034 yılına kadar sabit fiyatlarla yüzde 13 artacaktır. Bu artışın neredeyse tamamı, orta ve düşük gelirli ülkelerden kaynaklanacaktır. Nüfus artışı, kentleşme ve gelir seviyelerindeki yükseliş, bu bölgelerde daha çeşitli ve besleyici gıdalara olan talebi artırmaktadır.

Bölgesel bazda bakıldığında, Hindistan ve Güneydoğu Asya, düşük-orta gelirli ülkeler arasında en yüksek tüketim artışını gösterecektir. Bu iki bölge, küresel tüketim artışının yüzde 39'unu tek başına karşılayacak; bu oran önceki on yılda yüzde 32 idi. Buna karşılık, önceki on yılda küresel tüketim artışındaki payı yüzde 32 olan Çin'in payı, bu dönemde yüzde 13'e düşecektir. Afrika'nın Sahra Altı bölgesi ise toplam tüketim artışının yüzde 14'ünü oluşturacaktır.

Ürün grupları açısından bakıldığında, tahıllar ve nişasta bazlı ürünler hâlen en büyük paya sahip olacaktır; ancak hayvansal ürün tüketimi, özellikle orta gelirli ülkelerde hızla artacaktır. Bu ülkelerde hayvan yemi kullanımı, gıda tüketiminden 1,7 kat daha hızlı büyüyecektir. Düşük gelirli ülkelerde ise gıda talebi hâlâ temel besin maddeleri, yani tahıllar ve kök bitkiler, ağırlıklı olmaya devam edecektir.

Kişi başına kalori tüketiminde de önemli fark-

lılıklar görülmektedir. Orta gelirli ülkelerde, kişi başına günlük kalori alımı içinde hayvansal gıdaların payı ortalama yüzde 25 artacak ve günlük 364 kcal seviyesine ulaşacaktır. Bu rakam, FAO'nun sağlıklı diyet hedefi olarak belirlediği 300 kcal'in üzerindedir. Düşük gelirli ülkelerde ise bu değer 143 kcal'de kalacak ve bu da hedefin yarısına karşılık gelecektir. Yüksek gelirli ülkelerde ise gıda tüketiminde anlamlı bir artış beklenmemektedir; zira bu ülkelerde doygunluk seviyesine ulaşılmıştır.

Beslenme göstergelerindeki ortalamalar, ülkeler ve bölgeler arasındaki eşitsizlikleri gizlemektedir. Orta gelirli ülkelerde genel kalori tüketimi yeterli görünse de, düşük gelirli hanelerde yetersiz beslenme sorunları sürecektir. Sağlıklı gıdalara erişimdeki başlıca engeller arasında yüksek fiyatlar, dağıtım ve lojistik eksiklikleri, yerel üretimdeki düşük verimlilik ve ultra işlenmiş gıdaların ucuz ve yaygın olması yer almaktadır.

Hayvansal gıda tüketimindeki artış da bölgeler arasında farklılık göstermektedir. Orta gelirli ülkelerde tavuk, balık ve süt ürünleri tüketimi hızla artarken, düşük gelirli ülkelerde kırmızı et ve süt ürünlerinde artış sınırlı kalacak; buna karşın balık ve yumurta tüketimi daha hızlı büyüyecektir. Yüksek gelirli ülkelerde ise kırmızı et tüketimi azalacak, beyaz et ve balık tüketimi ise artacaktır.

3. ÜRETİM PROJEKSİYONLARI (2025-2034)

ÜRETİM PROJEKSİYONLARI

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, küresel tarımsal üretim önümüzdeki on yılda sabit fiyatlarla yüzde 14 oranında artacaktır. Bu artışın temel kaynağı, özellikle orta gelirli ülkelerde gerçekleşecek olan verimlilik artışları olacaktır. Modern tarım teknolojilerinin benimsenmesi, sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yüksek verimli tohum kullanımı ve tarım makinelerinin yaygınlaşması bu sürece katkı sağlayacaktır.

Bununla birlikte, üretim artışının yalnızca verimlilikten kaynaklanmayacağı; bazı bölgelerde ekim alanlarının genişlemesi ve hayvan varlıklarının artırılması ile de destekleneceği öngörülmektedir. Özellikle Afrika ve Güney Asya'da tarımsal üretimdeki büyümenin önemli bir kısmı, yeni tarım alanlarının açılması ve hayvancılık kapasitesinin artırılması yoluyla sağlanacaktır.

Hayvancılık sektörü, üretim projeksiyonlarının önemli bir bileşenidir. Önümüzdeki on yılda küresel ölçekte sığır, koyun, domuz ve kümes hayvanı sayısında toplam yüzde 7'lik bir artış beklenmektedir. Buna karşın, hayvansal üretim (et, süt ve yumurta) protein bazında yüzde 16,6 artarak, hayvan başına verimlilikte kayda değer bir iyileşme sağlanacağını göstermektedir. Orta gelirli ülkelerde bu artış daha da belirgin olacak; hayvan sayısında yüzde 10, hayvansal üretimde ise yüzde 43,6'lık bir yükseliş öngörülmektedir.

Bu gelişmeler, yem kullanımını da artıracaktır. Küresel ölçekte yem tüketimi (protein eşdeğerinde) yüzde 15 artacak, ancak bu artış verimlilik artışı ile dengelenerek hayvansal ürün

maliyetlerinin daha fazla yükselmesini engelleyecektir. Orta gelirli ülkelerde yem kullanımının yıllık ortalama yüzde 1,7, üretimin ise yüzde 2 artması beklenmektedir; bu da yem kullanımında daha verimli bir eğilime işaret etmektedir.

Üretimdeki bu büyüme, sera gazı (GHG) emisyonlarına da yansımayaacaktır. Özellikle Afrika ve Güney Asya'da ekim alanlarının ve hayvan varlıklarının genişlemesi, doğrudan tarımsal GHG emisyonlarının yüzde 6 artmasına yol açacaktır. Bununla birlikte, verimlilikteki iyileşmeler sayesinde üretim birimi başına emisyon miktarının düşmesi beklenmektedir. Bu durum, tarım sektörünün karbon yoğunluğunu azaltma potansiyeline işaret etmektedir.

OECD-FAO'nun senaryo analizine göre, mevcut teknolojilerin yaygın biçimde kullanılması ve verimlilik artışının hızlanması halinde hem üretim yüzde 10 artırılabilir hem de doğrudan tarımsal GHG emisyonları yüzde 7 azaltılabilir. Bu hedefe ulaşmak için hassas tarım uygulamaları, su ve besin yönetiminin iyileştirilmesi, yem kalitesinin artırılması, ürün rotasyonu ve ara ekim gibi düşük maliyetli tarımsal tekniklerin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, önümüzdeki on yılda tarımsal üretim, özellikle orta gelirli ülkelerde olmak üzere, daha verimli, daha yoğun ve teknolojik olarak daha gelişmiş bir yapıya kavuşacaktır. Ancak bu büyümenin çevresel sürdürülebilirlik ile dengelenmesi, tarım politikalarının en önemli önceliklerinden biri olmaya devam edecektir.

4. TİCARET PROJEKSİYONLARI (2025-2034)

TİCARET PROJEKSİYONLARI

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, 2034 yılı itibarıyla dünya genelinde tüketilen toplam kalorinin yüzde 22'si uluslararası ticaret yoluyla karşılanacaktır. Bu oran, 20 yıl önce yüzde 17 seviyesindeydi ve son on yılda yüzde 22 civarında sabitlenmiştir. Artışın devam etmesi, tarım ve gıda ürünlerinin üretim ve tüketim merkezlerinin coğrafi olarak giderek daha fazla ayrıştığını göstermektedir.

Ticaretin artmasının temel nedenleri arasında, bazı bölgelerde üretim kapasitesinin doğal kaynaklar, iklim koşulları ve teknolojiyle sınırlı olması, buna karşılık diğer bölgelerde tarımsal üretimin talebin çok üzerinde gerçekleşmesi yer almaktadır. Net ihracatçı ülkeler, üretim fazlalarını net ithalatçı bölgelere aktararak hem kendi ekonomilerini desteklemekte hem de küresel gıda güvenliğine katkıda bulunmaktadır.

Raporda, tarım ve gıda ürünleri ticaretinin sürdürülebilir şekilde artması için çok taraflı işbirliği ve kurallara dayalı ticaret sistemi vurgulanmaktadır. Bu tür bir sistem, hem fiyat istikrarı sağlamak hem de gıda güvenliği, beslenme ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerini desteklemek açısından kritik önem taşımaktadır. Özellikle, iklim değişikliği ve jeopolitik gerilimler gibi küresel ölçekte etkili olan risklerin, tarımsal tedarik zincirlerini ve ticaret akışlarını bozma potansiyeli yüksek görülmektedir.

Bölgesel ölçekte bakıldığında, tarımsal ticaretteki büyümenin Asya, Afrika ve Orta Doğu ülkelerinin artan gıda ithalatı talebiyle destek-

leneceği öngörülmektedir. Bu bölgeler, nüfus artışı ve gelir seviyelerindeki yükseliş nedeniyle, özellikle tahıl, yağlı tohum, et ve süt ürünleri ithalatında başlıca pazarlar olacaktır. Buna karşılık, Latin Amerika, Kuzey Amerika, Avustralya ve bazı Avrupa ülkeleri net ihracatçı konumlarını güçlendirecektir.

Balık ve diğer su ürünleri ticareti de artış göstermeye devam edecek, özellikle Güneydoğu Asya ve Çin gibi bölgeler hem büyük üretici hem de tüketici konumlarını koruyacaktır. Tarım dışı endüstriyel kullanım için üretilen biyoyakıt hammaddelerinin ticareti ise belirli ülkelerde yoğunlaşacak ve bu segmentteki rekabet, ticaretin yönünü etkileyebilecektir.

2034'e kadar olan dönemde ticaretin, gıda fazlası olan bölgelerden gıda açığı yaşayan bölgelere akışı sürdürmesi beklenmektedir. Ancak rapor, bu dengenin korunabilmesi için tarife dışı engellerin azaltılması, lojistik altyapının güçlendirilmesi ve ticari anlaşmazlıkların diplomatik yollarla çözülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Aksi durumda, ticaretteki aksaklıklar fiyat dalgalanmalarını artırabilir ve özellikle düşük gelirli ülkelerde gıda güvensizliğini derinleştirebilir.

Sonuç olarak, tarım ve gıda ticareti önümüzdeki on yılda küresel gıda güvenliğinin temel unsurlarından biri olmaya devam edecek; ancak bu potansiyelin sürdürülebilir şekilde kullanılabilmesi, ülkeler arası işbirliği ve istikrarlı ticaret kurallarına bağlı olacaktır.

5. FİYAT PROJEKSİYONLARI (2025-2034)

FİYAT PROJEKSİYONLARI

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, önümüzdeki on yılda reel tarımsal emtia fiyatlarında ılımlı bir düşüş beklenmektedir. Bu eğilimin temel nedeni, tarımsal üretimdeki verimlilik artışlarının üretim maliyetlerini düşürmesi ve arzın, talepteki artışı karşılayacak seviyede büyümesidir. Orta ve uzun vadede, teknoloji yatırımlarının, modern tarım yöntemlerinin ve tedarik zinciri verimliliğinin bu eğilimi destekleyeceği öngörülmektedir.

Nominal fiyatlar açısından bakıldığında, bazı emtialarda dönemsel artışlar yaşanabilecektir. Ancak enflasyondan arındırıldığında, genel eğilim aşağı yönlü olacaktır. Özellikle tahıllar, yağlı tohumlar, şeker ve et ürünlerinde, üretim kapasitesindeki artışın fiyat baskısını hafifleteceği tahmin edilmektedir. Buna karşılık, iklim değişikliğine bağlı üretim dalgalanmaları, girdi fiyatlarındaki oynaklık ve jeopolitik gelişmeler, kısa vadede fiyatlarda dalgalanmalara yol açabilecektir.

Küçük ölçekli çiftçiler ve düşük verimlilikte üretim yapan işletmeler, fiyatların reel olarak düşmesiyle birlikte kâr marjı baskısıyla karşı karşıya kalacaktır. Bu durum, özellikle sermaye yatırımlarına erişimi sınırlı olan üreticiler için ciddi bir sorun teşkil edecektir. Raporda, bu baskının hafifletilmesi için verimlilik artırıcı teknolojilerin yaygınlaştırılması, girdi temininde

kolaylık sağlanması ve pazar erişiminin geliştirilmesi gibi politika önerilerine yer verilmektedir.

Fiyat dalgalanmaları, sadece üretim koşullarından değil, aynı zamanda enerji fiyatlarından da etkilenmektedir. Enerji maliyetleri, özellikle gübre ve taşımacılık gibi tarımsal üretim ve lojistik süreçlerinde önemli bir gider kalemidir. Enerji fiyatlarındaki düşüş eğilimi, tarımsal ürün maliyetlerini de aşağı çekebilir; ancak bu eğilim, küresel enerji piyasasındaki arz-talep dengelerine bağlı olarak kırılgan kalmaktadır.

Uzun vadede fiyat eğilimleri üzerinde etkili olacak bir diğer unsur da tüketim desenlerindeki değişimdir. Orta gelirli ülkelerde artan hayvansal ürün talebi, yem ve tahıl fiyatlarını yukarı çekebilir. Öte yandan, sağlıklı beslenme eğilimlerinin güçlenmesi ve bitki bazlı ürünlere yönelim, bazı gıda gruplarında fiyat baskısını azaltabilir.

Sonuç olarak, 2025-2034 döneminde tarımsal emtia fiyatlarının genel eğilimi reel olarak aşağı yönlü olacaktır. Ancak iklim, enerji, girdi maliyetleri ve jeopolitik koşullar gibi dışsal faktörler, kısa vadeli fiyat hareketlerinde belirleyici olmaya devam edecektir. Bu nedenle, üreticiler ve politika yapıcılar için fiyat risk yönetimi stratejilerinin önemi artacaktır.

SEKTÖRLER

6.1. TAHILLAR (2025-2034)

Genel Görünüm

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, tahıllar önümüzdeki on yılda küresel gıda güvenliğinin merkezinde olmaya devam edecektir. Bu dönemde tahıl talebindeki artış, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki nüfus artışı, hayvansal ürün tüketimindeki yükselişe bağlı yem talebi ve sanayi/biyoyakıt sektöründeki kullanımlar tarafından desteklenecektir. 2034 yılına kadar küresel tahıl tüketimi, temel gıda ve yem ihtiyaçları doğrultusunda istikrarlı bir şekilde artacaktır.

Mevcut Piyasa Eğilimleri

2024/25 sezonunda buğday ve pirinç gibi temel tahıllarda uluslararası fiyatlar, olumlu üretim beklentileri ve yüksek stok seviyeleri saye-

sinde reel olarak gerilemiştir. Buna karşın mısır piyasasında küresel arzın nispeten daralması, fiyatların daha dirençli olmasına neden olmuştur. Bölgesel ölçekte, Sahra Altı Afrika ve Güney Asya'da tahıl talebi hızlı artış göstermekte; Avrupa ve Kuzey Amerika'da ise talep daha durağan seyretmektedir.

Projeksiyonlar

Tahıl üretiminin önümüzdeki on yılda, yıllık ortalama yüzde 1 oranında artması beklenmektedir. Bu artışın büyük bölümü verimlilik kazançlarından sağlanacaktır. Özellikle mısır ve pirinçte genetik olarak geliştirilmiş çeşitler, sulama yatırımları ve hassas tarım teknikleri verim artışını destekleyecektir. Afrika ve Güney Asya'da ise ekim alanlarının genişletilmesi de üretime katkı sağlayacaktır.

Kullanım tarafında, buğday ve pirinç hâlâ temel gıda olarak önemini koruyacak, mısır ise hem yem hem de endüstriyel kullanımda başlıca tahıl olmaya devam edecektir. Biyoyakıt sektöründe, mısır ve şeker kamışına dayalı etanol üretimi belirli bölgelerde talep artışını sürdürecektir.

Ticaret açısından, tahıl ticareti 2034 yılına kadar istikrarlı şekilde büyüyecek ve özellikle net ithalatçı bölgeler olan Afrika, Orta Doğu ve Güneydoğu Asya’da talep artışı gözlenecektir. Net ihracatçı konumda olan Amerika Birleşik Devletleri, Brezilya, Rusya ve Avustralya, bu büyü-

meden fayda sağlayacaktır.

Riskler ve Belirsizlikler

Tahıl piyasaları, iklim değişikliğine bağlı üretim dalgalanmalarına oldukça duyarlıdır. Kuraklık, sel ve aşırı sıcaklar, verimlerde keskin düşüşlere yol açabilir. Ayrıca, jeopolitik gerginlikler ve ticaret politikalarındaki değişiklikler, tahıl ticaretinde arz-talep dengesini bozabilir. Girdi maliyetlerindeki (özellikle gübre ve enerji) dalgalanmalar da üretim maliyetleri ve dolayısıyla fiyatlar üzerinde baskı yaratabilir.

6.2. YAĞLI TOHUMLAR VE YAĞLI TOHUM ÜRÜNLERİ (2025-2034)

Genel Görünüm

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, yağlı tohumlar ve bunlardan elde edilen ürünler (bitkisel yağlar ve küspeler) önümüzdeki on yılda, hem gıda hem de yem sektörü açısından stratejik öneme sahip olmaya devam edecektir. 2034 yılına kadar bu ürün grubuna yönelik küresel talep, nüfus artışı, gelir seviyelerinin yükselmesi, hayvansal üretimdeki genişleme ve gıda dışı kullanım alanlarının gelişmesi (biyoyakıt üretimi gibi) ile desteklenecektir.

Mevcut Piyasa Eğilimleri

2024/25 döneminde soya fasulyesi, kolza tohumu ve ayçiçeği gibi başlıca yağlı tohumların

fiyatları, yüksek üretim ve güçlü stok seviyeleri nedeniyle baskı altında kalmıştır. Özellikle Güney Amerika'da, Brezilya ve Arjantin'in rekor seviyelerde soya üretmesi, küresel arzı artırmıştır. Bitkisel yağ fiyatları ise, palm yağı üretimindeki toparlanma ve enerji fiyatlarındaki düşüşle birlikte gerilemiştir.

Projeksiyonlar

Yağlı tohum üretiminin 2025-2034 döneminde yıllık ortalama yüzde 1,3 oranında artması beklenmektedir. Bu artışın en büyük kısmı soya fasulyesi üretiminden gelecektir. Brezilya, önümüzdeki on yıl içinde dünyanın en büyük soya üreticisi ve ihracatçısı konumunu daha da güçlendirecektir. Ayrıca, ABD, Arjantin ve Paragü-

ay gibi ülkeler de küresel arzın önemli aktörleri olmaya devam edecektir.

Bitkisel yağ üretimi, hem gıda sanayinde hem de biyoyakıt sektöründe talep artışına paralel olarak büyüyecektir. Asya'da palm yağı, Latin Amerika'da soya yağı ve Avrupa'da kolza yağı öne çıkan ürünler olmaya devam edecektir. Yem sanayinde ise yağlı tohum küspeleri, özellikle Çin, Hindistan ve Güneydoğu Asya'da artan hayvancılık faaliyetleri ile talep görecekler. Ticaret tarafında, soya fasulyesi ve türevlerinin uluslararası ticareti 2034'e kadar düzenli olarak büyüyecek, özellikle Çin, ithal soyanın en büyük alıcısı olmaya devam edecektir. Bitkisel yağ ihracatında Endonezya ve Malezya, palm yağındaki

üstünlüklerini koruyacak; Brezilya ve Arjantin ise soya yağı ihracatında güçlü konumlarını sürdürecektir.

Riskler ve Belirsizlikler

Yağlı tohum ve türevleri piyasası, iklim koşullarına, biyoyakıt politikalarındaki değişimlere ve uluslararası ticaret ilişkilerine yüksek derecede duyarlıdır. Özellikle palm yağı üretim bölgelerinde iklim değişikliğine bağlı olarak yaşanabilecek sıcaklık ve yağış rejimi değişimleri, üretim miktarlarını etkileyebilir. Ayrıca, büyük ithalatçı ülkelerin gıda güvenliği ve biyoyakıt kullanımına yönelik politikaları, küresel talep üzerinde doğrudan etkili olacaktır.

6.3. ŞEKER (2025-2034)

Genel Görünüm

OECD-FAO projeksiyonlarına göre, şeker piyasasında 2025-2034 döneminde ılımlı talep artışı sürerken büyüme hızı önceki on yıla kıyasla bir miktar yavaşlayacaktır. Kişi başına tüketim artışı yüksek-gelirli ülkelerde sınırlı kalırken, tüketim artışının ana kaynağı orta ve düşük gelirli ülkeler olacaktır. Sağlıklı beslenme eğilimleri ve şekerli içecek vergileri gibi talep kısıtlayıcı politika ve tercihler, büyüme hızını dizginleyen başlıca unsurlardır.

Mevcut Piyasa Koşulları

2024/25 pazarlama yılında beyaz şeker uluslararası fiyatları, iki yıl süren yükselişin ardından reel olarak gerileme eğilimine girmiştir. Bunun arkasında; Brezilya'da çok iyi şeker kamışı re-

koltesi, Hindistan ve Tayland'daki arz görünümünde kısmi toparlanma ve enerji fiyatlarında 2022'ye göre normalleşme etkili olmuştur. Aynı dönemde bazı bölgelerde hava koşulları (özellikle Güney Asya muson dalgalanmaları) ve ihracat politikaları fiyatlarda dönemsel oynaklık yaratmaya devam etmiştir.

Üretim Projeksiyonları

Küresel şeker üretimi 2034'e kadar istikrarlı fakat sınırlı bir tempoyla artacaktır. Büyümenin omurgasını şeker kamışı oluşturmayı sürdürürken pancar kaynaklı üretim Avrupa ve Orta Asya ağırlıklı olarak yatay-ılımlı bir seyir izleyecektir.

Brezilya, yüksek tarla verimleri, ölçek ekonomileri ve esnek sanayi yapısı sayesinde açık ara en büyük üretici ve ihracatçı konumunu korur.

Hindistan, yağış desenine ve şeker kamışının etanol yönlendirme politikalarına bağlı olarak üretimini dengeleyecek; iç pazar arz güvenliği önceliği nedeniyle zaman zaman ihracat kısıtları uygulamaya devam edebilecektir.

Tayland ve Avustralya gibi ihracatçıların arzı iklim oynaklığına duyarlı olmakla beraber, 2030'lara doğru kademeli bir toparlanma görünümü sergiler.

AB'de pancar üretiminde verimlilik artışları sürse de alan ve toplam üretim artışı sınırlı kalır; sürdürülebilirlik regülasyonları ve maliyetler üretimi disipline eder.

Tüketim ve Kullanım

Toplam tüketim artışı nüfus ve gelir etkisi ile gelişmekte olan ülkelerde yoğunlaşır. Ev dışı tüketim ve gıda sanayiindeki büyüme şeker talebini desteklerken, yüksek gelirli ekonomilerde şekerli içeceklere getirilen vergiler, paketli gıdalarda reformülasyon ve bilinçli tüketim trendleri kişi başına tüketimi sınırlı tutar. Endüstriyel kullanım tarafında, kamış temelli tesislerde etanol/şeker üretim esnekliği sürer; enerji fiyatları ve biyoyakıt politikaları, kamışın şeker yerine yakıta yönlendirilmesini dönemsel olarak etkiler.

Ticaret

Dünya şeker ticareti 2034'e kadar ılımlı büyüme gösterir ve birkaç büyük oyuncu tarafından domine edilmeye devam eder.

İhracat: Brezilya liderdir; Tayland ve Avustralya destekleyici rol oynar.

İthalat: Yakın Doğu-Kuzey Afrika ve Sahra Altı Afrika başlıca ithalatçı bölgelerdir; nüfus artışı ve gıda sanayii büyümesi talebi canlı tutar.

Ürün karması: Beyaz ve ham şeker ticaretindeki paylar, rafineri kapasiteleri ve bölgesel politika tercihleriyle şekillenir.

Fiyat Görünümü

Reel fiyatların orta vadede aşağı eğimli/dengeleyici bir banttta kalması beklenir. Yüksek verim dönemleri ve Brezilya'nın kapasitesi fiyatları aşağı çekerken; El Niño/La Niña kaynaklı verim şokları, Hindistan'ın ihracat kısıtları, Tayland'daki kuraklık ve enerji/biyoyakıt yönlendirmeleri fiyatlarda kısa vadeli sıçramalar yaratabilir.

Riskler ve Belirsizlikler

İklim oynaklığı: Muson anomalileri, kuraklık ve sel; kamış ve pancarda verim/rendeyi etkiler.

Politika değişkenliği: Hindistan'ın etanol harmanlama hedefleri ve ihracat kısıtları; Brezilya'da vergi/döviz oynaklığı; ithalatçı bölgelerde gıda enflasyonu yönetimi kararları.

Enerji bağlantısı: Petrol fiyatları ve etanol/dizel politikaları kamışın şeker yerine yakıta yönlendirme oranını etkileyerek şeker arzını daraltabilir.

Lojistik ve finansman: Navlun maliyetleri, sigorta ve tedarik zinciri aksamaları, özellikle düşük gelirli ithalatçılarda erişilebilirlik riskini artırır.

6.4. ET (KIRMIZI ET, KANATLI) (2025-2034)

Genel Görünüm

OECD-FAO projeksiyonlarına göre et talebi, 2025-2034 döneminde özellikle orta gelirli ülkelerde gelir artışı ve kentleşmeye bağlı olarak büyümeye devam edecektir. Kişi başına tüketimde ana itici güç kanatlı eti olurken, sığır ve koyun etinde artış daha sınırlı; domuz etinde ise bölgesel farklılıklar belirgin olacaktır. Gıda güvenliği politikaları, hayvan refahı standartları ve sürdürülebilirlik hedefleri üretim desenini şekillendiren başlıca çerçeveler olmaya devam eder.

Mevcut Piyasa Koşulları

2024'te küresel et fiyatları nominal olarak sınırlı yükselmiş, bunun arkasında bazı ithalatçı

pazarlardaki güçlü talep ve belli ihracatçı ülkelerde arz genişlemesi yer almıştır. Kuş gribi (HPAI) ve AFS (Afrika Domuz Vebası) gibi hayvan hastalıkları, tür ve ülke bazında dönemsel arz dalgalanmaları yaratmayı sürdürmektedir. Yem fiyatlarındaki normalleşme maliyet baskısını kısmen hafifletmiş, ancak enerji ve işçilik maliyetleri işletme kârlılıklarını sınırlamıştır.

Tüketim Projeksiyonları

On yıllık ufukta kişi başına et tüketimindeki artış poultry (kanatlı) öncülüğünde gerçekleşir. Kanatlı, daha uygun fiyatı, kısa üretim çevrimi, düşük karbon yoğunluğu ve dini/kültürel kabul edilebilirliği sayesinde pek çok pazarda tercih edilir. Orta gelirli ülkelerde sığır eti talebi gelir artışına duyarlı olmakla birlikte fiyat ve arz erişimi nedeniyle kanatlıya göre daha yavaş

büyür. Yüksek gelirli ülkelerde sağlık ve sürdürülebilirlik odaklı tercihler kırmızı et tüketimini sınırlarken, diyet çeşitliliği içinde kanatlı ve balık lehine kademeli kayış sürer.

Üretim ve Verimlilik

Küresel hayvansal protein arzı 2034'e kadar artarken, büyümenin ana kanalı verimlilik kazanımları olacaktır. Genetik iyileştirme, yem formülasyonlarında optimizasyon, biyogüvenlik ve entegre üretim modelleri kanatlı ve domuzda verimliliği artırır. Sığırdaki sürü yenileme döngüleri ve mera verimliliği belirleyicidir; döngü süresi uzun olduğu için arz ayarlamaları daha gecikmeli gelir. Yem proteinine erişim (soya küspesi vb.) ve yem-protein dönüşüm oranlarındaki

iyileşmeler, birim başına maliyetleri aşağı çeker.

Ticaret

Et ticaretinde büyüme devam eder ancak geçmiş on yıla göre daha ılımlıdır.

İhracat: Brezilya ve ABD sığır ve kanatlıda güçlü pozisyonlarını korur; AB'nin yüksek katma değerli ürünlerde niş rolü sürer; Avustralya-Yeni Zelanda koyun/keçi etinde belirleyicidir.

İthalat: Çin, Orta Doğu-Kuzey Afrika ve Güneydoğu Asya talebi yönlendirir. Gıda güvenliği ve SPS düzenlemeleri ürün akışlarını şekillendirir; hastalık vakalarında bölgeselleştirme uygulamaları ticarete kritik önem taşır.

Fiyat Görünümü

Dünya referans fiyatları nominalde kademeli artış, reelde ise yatay-aşağı bir bantta öngörülür. Yem ve enerji maliyetlerindeki oynaklık kısa vadeli fiyat hareketlerini tetikleyebilir. Kanatlı fiyatları, hızlı üretim çevrimi sayesinde şoklara daha esnek tepki verirken, sığır fiyatları arzın yavaş ayarlanması nedeniyle daha yapışkandır. Domuzda ise hastalık riski ve düzenlemeler fiyat bantlarını etkiler.

Sürdürülebilirlik ve Emisyonlar

Hayvansal üretim kaynaklı GHG emisyonları artmaya devam etse de, emisyon yoğunluğu (kg protein başına) verimlilik sayesinde düşer. Besleme stratejileri (metan azaltıcı katkıları, protein optimizasyonu), gübre yönetimi, enerji verimliliği ve biyogaz uygulamaları azaltımda öne çıkar. Kanatlı ve domuz, ruminantlara kıyasla daha düşük birim emisyonu sahiptir; bu da tüketim sepetinde ka-

natlı lehine kayışı iklim açısından destekleyici kılar.

Riskler ve Belirsizlikler

Hastalıklar: HPAI ve AFS gibi salgınlar arzı ve ticareti hızla etkileyebilir; biyogüvenlik ve bölgeselleştirme kritik.

Yem piyasası: Soya/ mısır arz şokları maliyetleri yükseltir; yağlı tohum politikaları ve hava olayları risk faktörü.

Politikalar ve standartlar: Hayvan refahı, antibiyotik kullanımı ve karbon düzenlemeleri maliyet yapısını değiştirir.

Tüketici tercihleri: Sağlık, helal/koşer sertifikasyonları ve sürdürülebilirlik etiketleri pazar erişimini belirler.

Lojistik/enerji: Navlun, soğuk zincir kapasitesi ve enerji fiyatları ticaret rekabetçiliğini etkiler.

6.5. SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ (2025-2034)

Genel Görünüm

OECD-FAO projeksiyonlarına göre süt ve süt ürünleri, 2025-2034 döneminde küresel gıda sepetinde stratejik önemini koruyacaktır. Talep artışının ana motoru, orta gelirli ülkelerde nüfus ve gelir artışı ile kentleşme eğilimidir. Yüksek gelirli ülkelerde ise kişi başına tüketim doygun seviyelere ulaşmış olup, talep artışı daha çok ürün çeşitliliği ve katma değerli ürün segmentlerinden kaynaklanacaktır.

Mevcut Piyasa Koşulları

2024 yılında süt ürünleri fiyatları, bir önceki yılın yüksek seviyelerinden kısmen gerilemiştir. Bunun nedeni, başlıca üretici ülkelerde (AB, ABD, Yeni Zelanda) güçlü arzın yanı sıra yem fiyatlarındaki düşüş ve lojistik maliyetlerdeki normalleşmedir. Ancak bazı bölgelerde kuraklık ve sıcak hava dalgaları, süt veriminde düşüşe yol açmıştır. Çin gibi büyük ithalatçılarda talep toparlanırken, Orta Doğu ve Afrika'da gıda enflasyonu tüketim artışını sınırlamıştır.

Üretim Projeksiyonları

Küresel süt üretimi önümüzdeki on yılda yıllık ortalama %1,6 oranında artacaktır. Bu büyümenin ana kaynağı verimlilik artışları olacaktır. Hindistan ve Pakistan, geleneksel üretim sistemlerinden modern çiftlik modellerine geçişle arzı artıracaktır. AB ve ABD, teknolojik altyapı, genetik ıslah ve yem optimizasyonu sayesinde yüksek verimlilikte istikrarlı üretim sürdürecektir. Afrika'da üretim artışı daha çok sürü büyüklüğü ve altyapı yatırımlarına bağlı olacaktır.

Ürün Çeşitleri ve Tüketim

Tüketim tarafında, sıvı süt geliştirmekte olan ülkelerde talep görmeye devam ederken, yüksek gelirli ülkelerde büyüme daha çok peynir, tereyağı, süt tozu ve yoğurt gibi işlenmiş ürünlerden gelecektir. Asya'da süt tozu talebi, özellikle gıda sanayinde ve bebek maması üretiminde önemini koruyacaktır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika, tereyağı ve peynir ithalatında başlıca pazarlar arasında yer almaya devam edecektir.

Ticaret

Küresel süt ürünleri ticareti, toplam üretime göre sınırlı bir paya sahiptir, ancak uluslararası pazarlarda rekabet yoğunudur.

İhracat: Yeni Zelanda ve AB başlıca tedarikçiler olmaya devam eder. ABD, tereyağı ve peynir ihracatında pazar payını artırma potansiyeline sahiptir.

İthalat: Çin, Güneydoğu Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika en büyük ithalatçı gruplar arasında yer alır.

Ürün bazında: Peynir ve süt tozu ticareti, tereyağı kıyasla daha hızlı büyüme gösterecektir.

Fiyat Görünümü

Nominal fiyatlarda kademeli bir artış, reel fiyatlarda ise dengeli bir seyir beklenmektedir. Yem maliyetlerindeki dalgalanmalar, enerji fiyatları, iklim koşulları ve ticaret politikaları fiyatlar üzerinde kısa vadeli baskılar yaratabilir. Özellikle kuraklık,

sıcak hava dalgaları ve yem arzındaki kesintiler, süt veriminde ani düşümlere ve fiyat artışlarına yol açabilir.

Riskler ve Belirsizlikler

İklim Değişikliği: Sıcak hava dalgaları, kuraklık ve su kaynaklarının azalması süt verimini doğrudan etkiler.

Girdi Maliyetleri: Yem ve enerji fiyatlarındaki oynaklık üretim maliyetlerini dalgalandırır.

Hastalıklar: Şap, brusella gibi hayvan hastalıkları, üretim kapasitesini düşürebilir.

Politikalar: Süt teşvikleri, ihracat sübvansiyonları ve gıda güvenliği standartları uluslararası rekabeti etkileyebilir.

Tüketici Eğilimleri: Laktozsuz ürünler, bitki bazlı süt alternatifleri ve organik sertifikalı ürünler, gelecekte süt tüketiminde pazar payını değiştirebilir.

6.6. BALIK VE DİĞER SU ÜRÜNLERİ (2025-2034)

Genel Görünüm

OECD-FAO projeksiyonlarına göre balık ve diğer su ürünleri sektörü, önümüzdeki on yılda hem gıda güvenliği hem de ihracat açısından en hızlı büyüyen protein kaynaklarından biri olmaya devam edecektir. Bu büyümenin ana itici gücü, su ürünleri yetiştiriciliği (akuakültür) olacaktır. Yabani avcılıktan elde edilen üretimin, stok yönetimi ve sürdürülebilirlik kısıtları nedeniyle yatay seyretmesi beklenirken, akuakültür üretimi hem hacim hem de ürün çeşitliliği açısından genişleyecektir.

Mevcut Piyasa Koşulları

2024 yılında küresel balık fiyatları, güçlü talep ve sınırlı arz nedeniyle yüksek seviyelerde seyretilmiştir. Özellikle somon, karides ve ton balığı gibi yüksek katma değerli ürünlerde fiyat artışları dikkat çekmiştir. Ancak enerji maliyetlerindeki düşüş, nakliye giderlerinde bir miktar rahatlama sağlamıştır. Bazı bölgelerde El Niño etkisiyle avlanabilir stoklarda azalma yaşanmış, bu durum fiyatları desteklemiştir.

Üretim Projeksiyonları

Toplam su ürünleri üretiminin 2034 yılına kadar %15 artması beklenmektedir.

Akuakültür: Çin, Vietnam, Endonezya ve Hindistan başlıca üreticiler olmaya devam eder. Üretimde yem verimliliğini artıran teknolojiler, hastalık kontrolü ve genetik iyileştirme yatırımları önem kazanacaktır.

Yabani Avcılık: Yönetilen stokların çoğu maksimum sürdürülebilir verim seviyesine ulaşmış olduğundan, büyüme sınırlıdır. Ancak teknoloji, yakalama yöntemlerinin verimliliğini artırabilir.

Tür Bazında: Tilapia, karides, somon ve deniz yosunu üretimi ön planda olacaktır. Özellikle yosun, hem gıda hem de endüstriyel kullanım alanlarıyla dikkat çekmektedir.

Tüketim ve Ticaret

Küresel kişi başına balık tüketimi 2034'e kadar 21,5 kg'a ulaşacaktır. Asya, toplam tüketimin yarısından fazlasını gerçekleştirecektir. Balık, yük-

sek besin değeri ve sağlıklı protein kaynağı olması nedeniyle hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde tercih edilmektedir.

İhracat: Norveç, Şili, Çin ve Ekvador başlıca ihracatçılar arasında yer alır.

İthalat: AB, ABD, Japonya ve Çin en büyük ithalatçı gruplardır.

Ürün Karması: Dondurulmuş ve işlenmiş ürünler ticaretin büyüyen kısmını oluşturacaktır.

Fiyat Görünümü

Fiyatların nominal olarak kademeli artması beklenmektedir. Reel fiyatlar ise üretim artışının talep artışıyla dengelenmesi sayesinde yatay seyredebilir. Ancak iklim olayları, hastalık salgınları ve yakıt fiyatlarındaki değişimler kısa vadeli fiyat dal-

galanmalarına yol açabilir.

Riskler ve Belirsizlikler

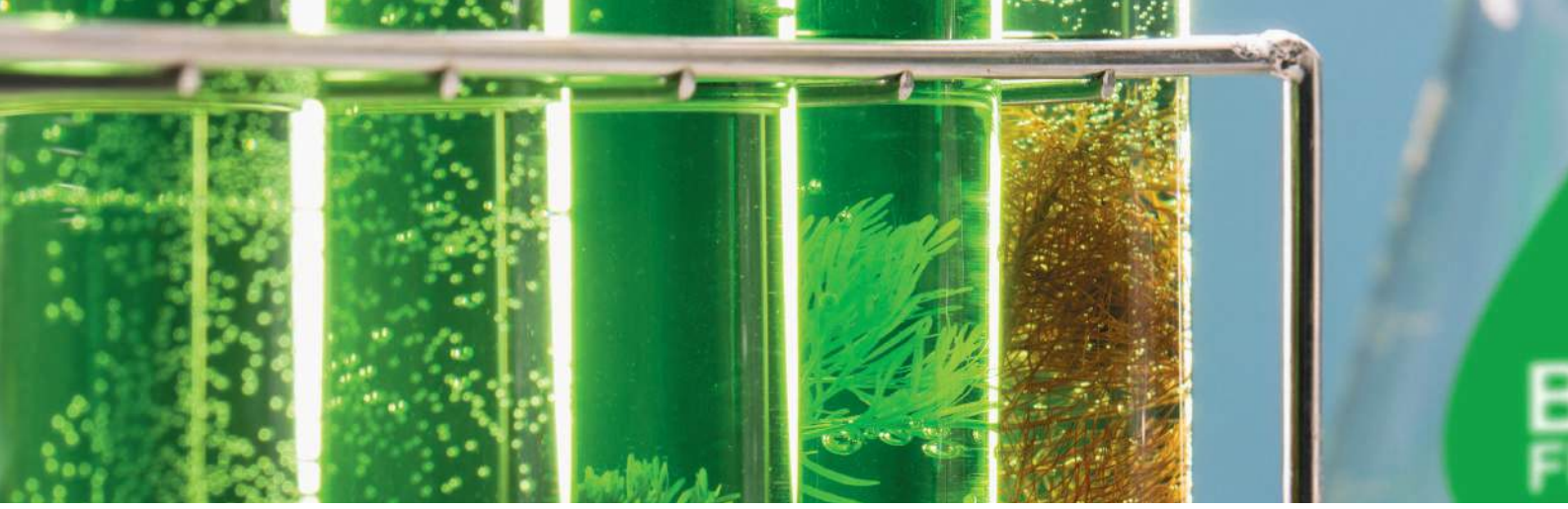
İklim Değişikliği: Okyanus sıcaklıklarının artması, stokların göç yollarını değiştirebilir.

Hastalıklar: Özellikle akuakültür sektöründe hastalık salgınları büyük üretim kayıplarına yol açabilir.

Ticaret Politikaları: Gıda güvenliği standartları ve ithalat-ihracat kotaları, piyasa erişimini etkileyebilir.

Çevresel Baskılar: Fazla avlanma, kirlilik ve habitat kaybı, uzun vadeli arz güvenliğini tehdit edebilir.

Enerji ve Lojistik: Soğuk zincir altyapısındaki aksaklıklar, özellikle gelişmekte olan ülkelerde ticaret kapasitesini sınırlayabilir.

6.7. BİYİYAKITLAR (2025-2034)

Genel Görünüm

Biyoyakıtlar, önümüzdeki on yılda tarım ve enerji sektörlerinin kesişim noktasında stratejik bir rol oynamaya devam edecektir. OECD-FAO projeksiyonlarına göre 2025-2034 döneminde küresel biyoyakıt üretimi ılımlı ama istikrarlı bir büyüme gösterecektir. Bu büyüme, artan enerji talebi, fosil yakıtlara bağımlılığı azaltma hedefleri ve karbon emisyonlarını düşürmeye yönelik uluslararası taahhütler tarafından desteklenecektir.

Mevcut Piyasa Koşulları

2024 yılında biyoyakıt piyasaları, petrol fiyatlarının istikrara kavuşması ve birçok ülkede enerji geçişi politikalarının uygulanmasıyla görece dengeli bir seyir izlemiştir. Ancak tarımsal girdi maliyetlerindeki dalgalanmalar (özellikle mısır, şeker kamışı ve yağlı tohumlar), biyoyakıt üretim maliyetlerini doğrudan etkilemiştir. Brezilya ve ABD, küresel üretimin yarısından fazlasını gerçekleştirmiştir.

Üretim Projeksiyonları

Biyoyakıt üretiminin 2034'e kadar artışı şu un-

surlarla şekillenecektir:

Etanol: Mısır ve şeker kamışı bazlı üretim büyümesini sürdürecektir. Brezilya'da etanol üretimi, şeker kamışının esnek kullanım kapasitesi sayesinde dönemsel fiyat avantajlarına göre şekillenecektir. ABD'de mısır bazlı etanol üretimi, hem iç pazar hem de ihracat için güçlü kalacaktır.

Biyodizel: Yağlı tohumlar (özellikle soya, kolza ve palm yağı) temel hammadde olmaya devam edecektir. Endonezya ve Malezya'nın yüksek harmanlama zorunlulukları (B35 ve üstü) üretimi artıracaktır.

Gelişmiş biyoyakıtlar: Atık yağlar, selülozik biyokütle ve alg bazlı üretim, karbon nötr hedefler doğrultusunda daha fazla teşvik görecektir.

Tüketim ve Ticaret

Biyoyakıt tüketimi, enerji talebi ve politika hedeflerine bağlı olarak artacaktır.

Tüketim: Ulaşım sektöründe karbon salımını azaltmak için harmanlama oranlarının artırılması en önemli talep faktörüdür.

Ticaret: Etanol ticaretinde Brezilya ve ABD liderliğini sürdürürken, biyodizel ticaretinde Güneydoğu Asya ülkeleri baskın olacaktır. Karbon ayak izi sertifikasyonu, ticaret akışlarında giderek daha önemli bir rol oynayacaktır.

Fiyat Görünümü

Biyoyakıt fiyatları, petrol fiyatları ile güçlü bir korelasyon göstermeye devam edecektir. Petrol fiyatlarının yükselmesi biyoyakıt talebini desteklerken, tarımsal hammadde fiyatlarındaki artış üretim maliyetlerini yukarı çekebilir. Reel fiyatların orta vadede dengeli seyretmesi, ancak kısa vadede enerji ve tarım piyasalarındaki oynaklıklara duyarlı olması beklenmektedir.

Riskler ve Belirsizlikler

Hammadde Rekabeti: Gıda ve yakıt amaçlı kullanım arasındaki rekabet, özellikle mısır, şeker ve yağlı tohumlarda fiyat oynaklığı yaratabilir.

Politika Belirsizlikleri: Harmanlama zorunlulukları, sübvansiyonlar ve karbon vergileri üretim planlarını doğrudan etkileyebilir.

İklim Faktörü: Kuraklık ve aşırı hava olayları, hem verimi hem de üretim maliyetlerini etkiler.

Teknoloji: Gelişmiş biyoyakıt teknolojilerinin ticari ölçekte yaygınlaşması, piyasa dengelerini değiştirebilir.

Uluslararası Ticaret Engelleri: Gıda güvenliği politikaları ve çevre sertifikasyon gereklilikleri, bazı pazarlara erişimi sınırlandırabilir.

6.8. PAMUK (2025-2034)

Genel Görünüm

Pamuk, hem tarımsal hem de sanayi sektörü açısından stratejik bir üründür. OECD-FAO projeksiyonlarına göre 2025-2034 döneminde küresel pamuk üretimi ve tüketimi, ılımlı fakat istikrarlı bir büyüme gösterecektir. Tekstil sanayindeki talep artışı, özellikle gelişmekte olan ülkelerde nüfus ve gelir artışına paralel olarak sürecektir. Ancak sentetik elyaflarla rekabet, pamuk piyasasının büyüme hızını sınırlayabilecek temel faktörlerden biridir.

Mevcut Piyasa Koşulları

2024 yılında pamuk fiyatları, hem arz hem de talep kaynaklı faktörlerin etkisiyle dalgalı seyretilmiştir. Hindistan, ABD ve Brezilya'da üretim güçlü gerçekleşirken, Batı Afrika'da hava koşullarına bağlı rekolte kayıpları yaşanmıştır. Küresel tekstil talebinde toparlanma görülse de, küresel ekonomik yavaşlama ve yüksek enflasyon tüketimi sınırlamıştır.

Üretim Projeksiyonları

Pamuk üretiminin 2034'e kadar yıllık ortalama %1,4 oranında artması beklenmektedir.

Başlıca üreticiler: Hindistan, Çin, ABD, Brezilya ve Pakistan küresel arzın büyük bölümünü sağlamaya devam edecektir.

Verimlilik artışları: Gelişmiş sulama sistemleri, yüksek verimli tohum çeşitleri ve entegre zararlı yönetimi, üretim artışında önemli rol oynayacaktır.

İklim faktörleri: Sıcak hava dalgaları, su kaynaklarının azalması ve aşırı yağışlar, üretim bölgelerinde risk yaratmaya devam edecektir.

Tüketim ve Ticaret

Pamuk tüketimi, tekstil sektörünün gelişimine bağlı olarak büyümesini sürdürecektir. Asya ülkeleri (Çin, Hindistan, Bangladeş, Vietnam, Pakistan) pamuk ipliği ve dokuma sanayisinin mer-

kezinde yer alacaktır.

İhracat: ABD, Brezilya ve Batı Afrika ülkeleri büyük ihracatçılar olmaya devam edecektir.

İthalat: Çin, Bangladeş ve Vietnam en büyük ithalatçılar arasında yer alır.

Ürün yönelimi: Organik pamuk ve sürdürülebilir üretim sertifikalı pamuk, tüketici talebinde gidecek daha fazla pay kazanacaktır.

Fiyat Görünümü

Nominal pamuk fiyatlarının önümüzdeki on yılda kademeli olarak artması beklenmektedir. Reel fiyatların ise üretim artışı ve sentetik elyaf rekabeti nedeniyle sınırlı yükselmesi öngörülmektedir. Petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar, sentetik elyaf maliyetlerini etkileyerek pamuk talebini dolaylı olarak

yönlendirebilir.

Riskler ve Belirsizlikler

İklim Değişikliği: Kuraklık ve sel gibi aşırı hava olayları rekolteyi düşürebilir.

Hastalık ve Zararlılar: Pamuk kurdu ve yaprak biti gibi zararlılar, entegre yönetim sistemleri yetersiz olduğunda ciddi verim kayıplarına neden olabilir.

Piyasa Rekabeti: Sentetik elyafların fiyat avantajı, pamuk talebini sınırlayabilir.

Ticaret Politikaları: Gümrük vergileri, sübvansiyonlar ve sürdürülebilirlik standartları, uluslararası pamuk ticaretini etkileyebilir.

Tüketici Eğilimleri: Çevresel duyarlılık, organik ve izlenebilir pamuk talebini artırabilir.

7. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

OECD-FAO Tarımsal Görünüm 2025-2034 raporu, küresel tarım ve gıda piyasalarında önümüzdeki on yıla ilişkin önemli trendleri ortaya koymaktadır. Raporda öne çıkan ortak mesaj, talep artışının ağırlıklı olarak gelişmekte olan ülkelerden geleceği, arz artışının ise büyük ölçüde verimlilik kazanımlarına dayanacağı yönündedir.

Küresel nüfus artışı, kentleşme ve gelir seviyelerinin yükselmesi, gıda talebini istikrarlı biçimde artırmaya devam edecektir. Bu eğilim, özellikle Asya ve Afrika kıtalarında belirgin olmaktadır. Yüksek gelirli ülkelerde ise tüketim artışı sınırlı kalacak, ancak ürün çeşitliliği ve katma değerli ürünlere yönelim artacaktır.

Üretim cephesinde, tarımsal büyümenin ana kaynağı verimlilik olacaktır. Teknolojik gelişmeler, hassas tarım uygulamaları, genetik ıslah ve dijitalleşme, üretim miktarını artırırken girdi maliyetlerini düşürme potansiyeline sahiptir. Ancak iklim değişikliği, su kaynaklarının azalması, toprak verimliliğinin düşmesi ve biyolojik riskler (zararlılar, hastalıklar) önümüzdeki dönemde arz güvenliğini tehdit eden başlıca unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Ticaret tarafında, küresel tarım ürünleri ticareti büyümeye devam edecek olsa da, gıda güvenliği endişeleri ve çevresel sürdürülebilirlik kriterleri pazar erişiminde yeni kurallar getirecektir. Karbon ayak izi ölçümleri, izlenebilirlik sertifikaları ve çevre standartları, uluslararası

ticarete rekabetin şekillenmesinde giderek daha fazla rol oynayacaktır.

Fiyat beklentileri, çoğu tarımsal emtiada nominalde kademeli artış, reel olarak ise görece istikrar yönündedir. Ancak kısa vadede iklim olayları, enerji fiyatları ve jeopolitik gelişmeler fiyatlarda önemli dalgalanmalara yol açabilir.

Türkiye açısından bakıldığında:

- Tarım ihracatı açısından pazar çeşitliliğini artırmak ve yüksek katma değerli ürün segmentlerine yönelmek öncelikli olmalıdır.
- Verimlilik artırıcı teknolojiler (sulama modernizasyonu, hassas tarım, dijital izleme sistemleri) yaygınlaştırılmalıdır.
- İklim değişikliğine uyum stratejileri geliştirilerek kuraklık ve aşırı hava olaylarının etkileri minimize edilmelidir.
- Ticaret diplomasisi, yeni pazar fırsatlarını değerlendirmek ve sürdürülebilirlik standartlarını karşılamak için aktif biçimde kullanılmalıdır.

Sonuç olarak, önümüzdeki on yıl küresel tarım sektöründe hem fırsatların hem de risklerin yoğun olacağı bir dönem olacaktır. Türkiye'nin bu dönemde rekabet gücünü koruması, yenilikçi üretim teknikleri, sürdürülebilirlik odaklı politikalar ve pazar çeşitlendirme stratejileri ile mümkün olacaktır.

TİM Tarım
kurulu